

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1959
МАРТ
10
ВТОРНИК
№ 50 (4278)
Өртөз 20 коп.

Совет херэеженнерге (1 арын).
ССР ЭвилелиниҢ Улуг театрына бол-
ган байырлыг хурал (1 арын).
Н. С. Хрущевтун Лейпцигке чоруп тур-
ганы (1 арын).
Н. С. Хрущев Берлинде чеде берген.
(1 арын).
ПАРТИЯҢ АМЫДРАЛ: С. Чакыр.
Н. Чамзырым. — Кудуртлуг амыдрал-
дыҗ денелин бедилер дэеш (2 арын).

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

Украинаныҗ таражыларыныҗ хүдөл-
геш (2 арын).
Коммунизмниҗ ийи фазаларыныҗ дуга-
йыла (2—3 арыннар).
О. Олоян. — Колхозчу араатарыныҗ кул-
тураг амыдралын улам бедилер (3
арын).
Редакцияга чагалар (3 арын).
Н. Ишунин. — Экономиканыҗ болгаш
культураныҗ хөгжүдөзгө бюджетниҗ

роль (3 арын).
М. Оюн. — Ажылчыларыныҗ негелдези
халыктар (3 арын).
«Ам халык ужу барыны таламы чурт-
тарда» (4 арын).
Совет казак төлөөлөрүнн Индияда чо-
руп турары (4 арын).
АКЫ-ДУМА СОЦИАЛИСТИК ЧУРТТАР:
Д. А. Димитров. — Ажылчы чоннарыныҗ
чагалы амыдралыга (4 арын).

Совет херэеженнерге

Эртим эштер, Совет Эвилелиниҗ адаларыҗ херэеженнери!

Эр, херэежен ажылчылар болгаш колхозчулар, эртемниҗ болгаш
техниканыҗ, чырыдышыныныҗ болгаш калык камгалааныныҗ, литера-
тураныҗ болгаш уран-чүдүлүҗ ажылдакчылары!

Делегейниҗ херэеженнер Хүнү—март 8-биле, бүгү делегейниҗ ажыл-
чы херэеженнериниҗ эп-сеткил каттыштырылганыныҗ хүнү-биле хол-
баштыр коммунизмниҗ идеяныҗ тургузуучулары силерге Совет Эви-
лелиниҗ Коммунистг партиязыныҗ Төп Комитеди ыңай байыр чедирип,
амыр-мендирер айтырып тур.

Бистиң чуртувус төгүлүг хүнерни чурттап эрттирип турар-дыр.
СЭКП-ниҗ элечтер чок ХХI сьезиниҗ чоокта чаз доозулган, ол сьезини
совет улус коммунизм тургузуучуларыныҗ сьезини кылдыр дүрүм баа-
гаар алаан, ол сьез болза бистиң Төрөн чуртувус хөгжүдөзгө чаз
үзгөчү — коммунизмниҗ нийтиледин тургузушкунуҗ калбартыры-
ныҗ үзгөчү киргенниҗ демдеген айткан. Сьезиниҗ кайгамчыктыҗ
түңөөлери — коммунизм тургузушкунуҗ практиктиң соругала-
рын шийтирээринге революшчу теорияны чогадыкчы ажылдаарыныҗ
чырыктылаанч үлгөри болган.

1959—1965 чылдарда СССР-ниҗ улус ажыл-агыйын улам ыңай
хөгжүдөзгө үзүг чагалы планни боттандырып коммунизмниҗ мате-
риал-техниктиҗ базанын тургузарына шийтирерг башкыны кылдыр.
социалистг экономиканыҗ улам-на күчүлүг хөгжүдөзгө, үлгүлөрүнүҗ
болгаш көдө ажыл-агыйныҗ, эртемниҗ болгаш культураныҗ күчүлүг
көдүрүшкүлүгү хандыра арганы бистиң чуртувусу бээр.

Коммунизм тургузушкунуҗ таламы-биле партияныҗ сьезиниҗ
хүдөөп алган программаныҗ кижил дугайында эң улуг сагыш салым-
шыны эгезинден уятуҗ үндүр сиңиккен. Чеди чыл планы уластуҗ
чагалы байдалын улам ыңай бедилерин, ажылчыларыныҗ болгаш аз-
бан-хаапчыларыныҗ ажыл төлөвирин өстүрерин, колхозчуларыныҗ орул-
галарын көвүдөдирин, пенсияларын бедилерин, хергеелг пролуктулар-
ын бүдүрерин дыка көвүдөдирин, чурттаага бажыныларыныҗ, школа-
интернаттарыныҗ, клубтарыныҗ, урууларыныҗ албан черлериниҗ, эмнеге-
лериниҗ тулуун калбартырып көрүп турар. Делегейге эң-не кыска ажыл-
хүнү болгаш эң-не кыска ажыл недела Совет Эвилелиниҗ тургустунган
болур.

Партияныҗ ХХI сьезиниҗ шийтирлерин бистиң чуртувустуҗ
ажылчы чоннары бир эп-сеткилдиг болгаш ыңай-биле чүдүлүгүлүгү бээр
бүрүн деткип турар. Бүгү совет улус-биле бир дөмөй, совет херэеженнер
чеди чыл планын додур болгаш амыр чедишкениниҗ күдөдир дөмөй
бүгү уластуҗ тарыхында эң улуг күдүрүшкүлүгү киркип турар.

Байларга болгаш адылдарга хуваалда чок, кижини кижил көлүчүр
болгаш дараалар чорук чок, херэеженнер эр улус-биле дең өргөлөрүн өсө
кырынга өвөс, харын херек кырынга ап турар ыңайг нийтиледин
дугайын кижилериниҗ хөй-хөй сагалдарын күдөшкөн-биле додур кел-
ген. Капиталдыҗ чурттарда ажылчы чоннар ол дугайын ам-даа кү-
дөп турар. Кижил төрөгөтөннүҗ коммунизм дугайында чырыктылыҗ
күдөшкени бистиң чуртувуста амыдралда боттанып турар.

Совет, багулг уластуҗ өргө-чакырга капиталдыҗ дараалыҗ кезе шагда
чөк кылгаш, хаан багулгун үзгөдө херэеженнериҗ туруп турганы
чүдөк-бужар, чартык куладарыныҗ байдалаан оларын адырып, оларын
бүрүнү-биле хостаан. Совет Эвилелиниҗ херэеженнер күрүнө, поли-
тика, ажыл-агый болгаш культура амыдралыга илеркейлиҗ күш
болуп турар.

Революцияныҗ чылдарында болгаш хамааты дайынныҗ кадыг-дош-
кун үзгөдө ажылчы херэеженнериҗ эрес-маалырыҗ болгаш тургун-
чурттуҗ дугайында тураскалды бистиң уластуҗ ыдыкты-биле
кадагалар чорутур. Беш чылдар планын күдөдиринге, чуртту индустриа-
лизацияныҗ, колхозтарын тургузарыга болгаш быжылгаарыга совет
херэеженнер кайгамчык улуг күш-ажылын салып кирген. Тылга
болгаш Ала-чурттуҗ Улуг дайынныҗ фронттарында дайынны ашкан
тикелини олар эр улус-биле кады чедип ап быжылгаан. Чурт болза
дайынныҗ таварыштырган багыларын экиртип турган даим сөөдөгү
чылдары херэеженнер улуг ажылды чоруткан.

Совет күрүнениҗ хөгжүдөзгө бөгү үе-чалаарында социалистг
тургузушкунуҗ чедишкениниҗ үзгөтүргө болгаш көдө ажыл-агый
бүдүрүзгө, улус чырыдышыныныҗ болгаш калык камгалааныга,
эртем ажыл-чорудуларыныҗ таламында херэеженнериҗ идеяныҗ
болгаш эрес-шудуругу ажыл-биле чарылбас холбашы. Бистиң чурту-
вуста совет херэеженнер бүгү уластуҗ хүндүткелни амыдрал турар. Дүр-
үм багулг хүндүткелди болгаш адалары болгаш боттары чедип алган.
Совет херэеженнериҗ шыгаралары ачы-хавыларын болгаш арга-
меркеждерин Коммунистг партия биле Совет казак бедик үнелер ту-
тур. Бир миллион ажыл херэеженнери СССР-ниҗ өрдөөлөрү-биле болгаш
медальдары-биле шаңнаан. 2605 херэеженнерге Социалистг Күш-ажыл-
дыҗ Маалыры аттары тыгылган, 24 херэеженнери «Кадыр болгаш
Маска» ийиги алды медаль-биле шаңнаан, 75 херэеженнерге Совет Эви-
лелиниҗ Маалыры атты тыгылган.

Бүрүннү өргөдөп башкаарында, чурттуҗ политиктиҗ болгаш хөй-
ниҗ амыдралыга совет херэеженнер эр улус-биле дөңгө илеркейлиҗ
киржи турар. Уластуҗ сөңгүтүрүлгөларыныҗ—СССР-ниҗ Дөдөй Со-
ветиниҗ депутаттарыныҗ аразында херэеженнер 26,7 хуу болуп турар.
Эвилелдеген болгаш автономнуг республикаларыныҗ Дөдөй Советтеринде,
ажылчы чоннар депутаттарыныҗ чер-чер Советтеринде херэежен
депутаттар оон-даа хөй. Хаангы Россияныҗ шаанда национал кылдыҗ
кызылдар чораз черлерини херэеженнери Совет өргө-чакырга амыд-
ралче, чырыкче, идеяныҗ ажыл-чорудулаже көдүргөн. Базымдырган,
өргө-мөдө чок, барык кижил бүрүзү биҗир-биле чок чоразан Ортаақы
Азияныҗ, Кавказстанныҗ, Закавказияныҗ болгаш еске-даа кылдыҗ кызыл-
гаар черлерини херэеженнеринде Совет өргө-чакырганын чылдарын
хүдүгүлүгү чаз нийтиледин эрес-маалыры тургузуучулары:
чүс-чүс муң эмчилер, башкылар, инженерлер, эртемденнер, үлгүлөрүнүҗ
болгаш көдө ажыл-агыйныҗ муңаачыларын өлүп үнгөн.

Совет күрүнө не херэеженин хүндүткел-биле болгаш бүгү таламы
сагыш салымшыны-биле бүрүн турар. 58.683 херэеженнерге «Маалыр-
ле» деп хүндүлүг атты тыгылган, алды миллион ажыл херэеженнер
«Иениң адалары» өрдөөлөрү-биле болгаш «Иениң медаль» медальдар-биле
шаңнааттырган. Чүгө 1958 жылда беш хөй урууларды болгаш бот не-
лөргө пособиелер, а ол ымыкан сааттангыныныҗ болгаш божааныныҗ та-
ламы-биле пособиелер кылдыр он миллион чыгар рубльни төлөз.

Нийтиледин коммунистг чаартылганы чаз кижини кижилеринде-
биле чарылбас холбашы. Школазы эде тургузар таламы-биле партияныҗ
болгаш чазактың хүдөөп алган программаны өргөдөдө бүдүрүшкүлүгү
күш-ажыл-биле, коммунистг тургузушкунуҗ практикамы-биле хол-
баштырылгач улашкан. Өлүп ора салгаччыларын коммунистг баура
кижилериниҗ соругаларын шийтирээринге не херэеженнер, өг-бүдө
болгаш школа үнелер четтинге роль ойнаар хүдөөдөдө.

Херэеженнериҗ күш-ажылыны болгаш амыдралыныҗ байдал-
ларын экижидеринге, урууларын чаз албан черлерин, амыдрал ханды-
рылганын бүдүрүлгөларин чер болганга туураында, нийтиниҗ чекме-
ниҗ черлерин улам ыңай калбартырыга болгаш экижидеринге Совет
күрүнө биле Коммунистг партия улуг күдөшкениниҗ салып ту-

рар. Совет өргө-чакырганын баштайгы чылдарында көстүп келгилең
ниитиниҗ столоваларын, уруулар салтарын болгаш ясаилерин В. И.
Ленин «Коммунизмниҗ эге чүдөдөрүнн үлгөргө-чикежери» деп алган.
Ам бистиң чуртувус коммунистг хейриңиҗ аны-бүрү организацила-
рыныҗ бүдүн системалыҗ болуп турар, ол организацилар совет херэ-
еженнер, нелер болгаш бажың өлөдери херэеженнер боттарыныҗ үе-шагы
бүдүрүшкүлүгү күш-ажылга, өрөдөлөгө болгаш культуруг дымтаныл-
гага ажылдаарга дузалар хүдөөдөдө.

Амгы үеде 2 миллион 280 муң урууларын уруулар салтарында кижил-
дип турар, а чеди чылдыҗ төңчүзүңгө чедир ол чургай барык ийи
катап көвүдөр. Школа-интернаттарын тургузарын совет хөй-ниити
или-биле деткөө. Чеди чылдыҗ төңчүзүңгө чедир школа-интернаттар-
га өрөдөкчилериниҗ саны ийи чартык миллиондан өвөш өвөс кижиге
чедер. Бүгү уруулар школа-интернаттарга өрөдөкчү турар үе ыраа өвөс,
ол чорук өлүп ора салгаччыларын коммунистг бау-биле кижилдериниҗ
соругаларын улам-на чедишкениниҗ шийтирээрин хандыра
болгаш коммунистг нийтиледин идеяныҗ тургузуучуларыныҗ хү-
рөөлөңгө чаз миллион-миллион херэеженнери хандыкшыдып килер
арганы бээр.

Коммунизмниҗ тийлелгез дөмө демиселге чедип алган чедишкени-
нере-биле совет херэеженнер чоргааралын турар. Боттарыны өргө-
лөр, боттарыны телептиҗ чоруп мелеер билер чорук, Төрөн чурттуҗ
мурунда ажылтанын турар улуг чагалы перспективалар өртүшкүлүгү
хандыкшыныныҗ сагыш сеткилдиг болгаш аас-кежини оларга берип ту-
рар. Марксизм-ленинизмниҗ улуг идеялары-биле сорул кирген совет
херэеженнер уластуҗ чагалы чорутуҗ, ымак Ала-чурттуҗ чагалы чоруту-
га күшүн харамнамай амыдрал турар.

Совет херэеженнериҗ чедишкенини оларны бүгү делегейге өнүгү-
терин сорул килерип, социалистг лагерини бүгү чурттарыны маалыр-
дыҗ ажыл-ишчи херэеженнериҗ чаз амыдралы тургузар чорутуҗга
дузалар турар. Улус демократияны чурттарында тургустунуп
быжылган социалистг тургузуу херэеженнерге дең өргөдө болгаш хоста-
ланы берген, дарааттырышкында, амыл чокталышкында болгаш
апарал-дүргөдөдө оларын адырган, таланттарыны өрөгөдө болгаш
чекетелеринге, хөй-ниити болгаш политиктиҗ амыдралга идеяныҗ
киржириңге кызыгар чок аргаларын оларын мурунга ажылып бер-
ген.

Херэеженнериҗ бүрүн болгаш эчизинге чедир хостаалышкыны чүлө
социализмниҗ, коммунизмниҗ байдаларында боттанып болурун со-
циалистг чурттарыныҗ дүңгү үлгөргө-чикежери өрөгөдө турар. Ол үлгөргө-
чикеж социал болгаш колонизмдыҗ дараалар боттарыны хостаалган
дөмө идеяныҗ демиселге капиталистг болгаш колония чурттарыны
херэеженнери сорул килерип турар. Колонизмдыҗ куладарыга, мол-
чүтүрүшкүлүгө болгаш дарааттырышкында үдүр, боттарыны өргөлөрү
дөмө, национал хамаарышпас чорук, демократия болгаш тайбың дөмө
херэеженнери эрес-шудуругу болгаш маалырыҗ демиселниҗ чаз-чаз
фактыларын келген хүн бүрүзү берип турар.

Дайныга улау, боттарыны урууларыныҗ чырыктылыҗ келер өчсө
болгаш аас-кежин дөмө демиселден артык бедик болгаш чагалы үчсө со-
рулга бүгү чурттарыны херэеженнериҗ чок. Делегейни херэеженнери-
ниҗ демократтыҗ федерацияныҗ каттыштырып турары миллион-мил-
лион ажыл-ишчи херэеженнери тайбыны камгалаар дөмө үнерин көлү-
рү, делегейни дүңкүчүрү чоруп колхоздарын, маргалаалыҗ айты-
рылдарын тайбың шийтирер таарыштырып, чегеселенишкениниҗ
дүжүрүн база атомнуг, водородтук болгаш кижилерин массалыҗ ула-
дарыны чегеселг еске-даа хейрилерин хоругдарын негеп турар.

Чаз дайынныҗ империалистг кысыкчыларында улау, быжыг тай-
бың дөмө демиселчилериниҗ бириг одурууна бистиң чуртувустуҗ херэ-
еженнери идеяныҗ демиселниҗ турар. Дайныны болдурбашкы, тайбың
кожа-хөлбө турары болгаш улустар аразында кады амыдралыга
дөмө Совет Эвилелиниҗ күчүлүг болгаш чүткүлүг кылгырында бүгү
чер бөмбүрүзгө ажылчы херэеженнери каттыгып, ону деткип турар.

Бистиң улуг Төрөн чуртувустуҗ эртим херэеженнери, демиселге бол-
ган күш-ажылга бистиң эштерини!

Совет херэеженнер коммунизм тургузуучуларыныҗ бириг одуруу-
га моон сонгаар-даа баарлар болгаш партияны ХХI сьезиниҗ салган
улуг чагалы соругаларын боттандыра дөмө чүткүлүгү демиселж дөр-
өдө Совет Эвилелиниҗ Коммунистг партияныҗ Төп Комитеди бы-
жыг бүдүрелин илергейлер тур.

Бистиң херэеженнериҗ, адалары ажыл-ишчи, ажылчын болгаш
колхозчу херэеженнер эгезең маалырыҗ чеди чылга боттарыны бүгү
күжүн үлгүлөрүн, көдө ажыл-агыйны, тулугун болгаш транспорт-
ту бүгү алыраларына оналгаларын хуусаа бетинде күдөдиринге бээр
дөрөгөни СЭКП Төп Комитеди бүдүрөдү.

Херэеженнер — совет интеллигенцияныҗ төлөөкчилери, эртемде-
нер, инженерлер, техниктер, көдө ажыл-агыйны тускай эртемгилер
өрөмөгө болгаш техниканын улам ыңайгы чекетелешкениниҗ нү-
рунде боттарыны бүгү күжүн болгаш билгилерин бөөрлө, эртемниҗ ал-
бан черлерини практика-биле харылаалын быжылдаарлар, эртемниҗ
эң чаз чедишкениниҗ улус ажыл-агыйында улам-на калбак болгаш
дүргөн неггөдөдөдө.

Совет херэеженнер, чырыдышыныныҗ болгаш калык камгала-
ныҗ, уран-чүдүлүг болгаш литератураныҗ ажылдакчылары боттарыны
күжүн болгаш билгилерин, боттарыны бүгү таламыныҗ ажылчы
чоннарыны коммунистг медресин бедилеринге, оларны калымын дуга-
йында сагыш салымшынынга, күш-ажылды коммунистг бау-биле
көрүшүп, совет патриотизмин болгаш интернационализмни, «комму-
нистг моральны принциптерин кайгылыш чок сагырыны багууна
өзүп ора салгаччыларын кижилдеринге бөөрлө дөрөгөни СЭКП Төп
Комитеди быжы-биле бүдүрер тур.

Тайбыны болгаш улустарыны айыл чок чоруп камгалаар болгаш
быжылгаар дөмө моон сонгаар-даа мога чок демиселчилерге, улустар
аразында акы-дүндө набыралды быжылгаарыңче, социализмни бол-
гаш демократияныҗ делегей латерин бүгү хемчеглер-биле быжылгаары-
ңче Совет Эвилелиниҗ бүгү херэеженнери СЭКП Төп Комитеди кыйгы-
рып тур.

Ажыл-ишчи херэеженнер совет демократияны улуг чаалап алыш-
кынаары ажылдаарга чер болганга дузаларыңче, не херэеженнери
күчөөдө, сагыш салымшыны болгаш хүндүткел-биле бүдүрүшкүлүгү, күш-
ажылга ымактылыҗ, мөңө-шырак, дидим, Төрөн чуртка болгаш ком-
мунизм херэежне бердинген өлүп ора салгаччыларын экижидерге өг-
бүдө болгаш школа дузаларыңче партия, совет, профсоюз, комсо-
мол организацилары болгаш ажыл-агый органдарын СЭКП Төп Коми-
теди кыйгырып тур.

Делегейни херэеженнер Хүнү—март 8-аң делгезини!
Коммунизмни тургузуучулары, чалыныштыг патриотчулар, бүгү
делегейге тайбың дөмө идеяныҗ демиселчилер—совет херэеженнер
делгезини!

Коммунизмге орутук кижил төрөгөтөңгө айтып берип турар бистиң
совет Төрөн чуртувус делгезини!

Совет улустуҗ бүгү делегейге төгүлүг тийлелгелерини сорул кий-
риңкиң болгаш организациныҗ—Коммунистг партия делгезини!

ССР Эвилелиниҗ Улуг театрына болган байырлыг хурал

Совет кижилер СЭКП-ниҗ ХХI сьезиниҗ төгүлүг шийтирлеринде
биле кайгылан бүгү улустуҗ поли-
тиктиҗ болгаш күш-ажылчы кел-
дүрүшкүлүгү байдалыга Деле-
гей херэеженнериҗ Хүнү март 8-
аң уткааннар. Ол хүнүн адалары
кылдыр чурттуҗ бүдүрүлгелеринге,
албан черлеринге, өрөгөдө черле-
ринге, колхозтарга болгаш сов-
хозтарга байырлыг кезеңдер болгаш
хуралдар болтуулан.

ССР Эвилелиниҗ Улуг театры.
18 шыкта ону херэеженнер—бүдү-
рүлгөчилер, башкылар, эмчилер, эр-
темниҗ болгаш культураныҗ база
көдө ажыл-агыйныҗ ажылдакчы-
лары додур одурууланнар. Маалыҗ
Москвага хоорайныҗ партия, совет
болгаш хөй-ниити организацила-
рыныҗ төлөөкчилериниҗ делегей
херэеженнериҗ Хүнү март 8-ке
холбаштырган байырлыг хурал бол-
ган.

Театрныҗ залын байырлаа хейри-
ниҗ каастан шийгөө. Сценанын
лампалыҗ чекетелге шымыкан
Владимир Ильич Ленинниҗ портре-
ди.

Эштер А. Б. Аристовтун, Л. И.
Брежневтиң, А. И. Кирпиченковун,
Ф. Р. Козловтун, А. И. Микоянны,
М. А. Суслевтун, Е. А. Фурцеванын,
П. Н. Поспеловтун, А. Н. Косыгини-
ни, Д. С. Поляковтиң президиум-
ге көстүп келгенин чыгыларын
үргүтүлгөдиг адыш чаксаашкыны-
ры-биле уткааннар.

Оларныҗ-биле кады президиумге
олуттары Делегейни демократтыҗ
херэеженнер федерацияныҗ ора-

лакчы даргазы Делорес Ибарури,
партияныҗ хоочун кижигүнери
Е. И. Стасова, Л. А. Фотлева болгаш
А. В. Артюхина, ВПС-тиң секре-
тары П. Н. Коробова, РСФСР-ниҗ
Социал хандырылга министрин Н. А.
Муромова болгаш өскөлөр-даа
келгеннер.

Байырлыг хуралды партияныҗ
Москва хоорай комитетиниҗ бюро
кежигүн СЭКП-ниҗ Кировский рай-
комуну секретары В. А. Колосова
ажыткан.

Диктиттиҗ адыш чаксаашкы-
нарыныҗ алаа-биле хуралдыҗ хүн-
дүлүг президиумниҗ СЭКП ТБ-нын
Президиумун чогаан.

Калыны аттыҗ фабриканыҗ
ажылдакчыны Е. А. Казакова, хиле-
миктиҗ эртемниҗ доктору СССР-
ниҗ Эртемнер академияныҗ кы-
вар-чүдү институтунуҗ улуг эртем
ажылдакчыны Т. А. Кукаренко, Мос-
ква областың Красноярский район-
нуң «Луч» колхозунуҗ саянычы
Н. А. Чобанова, Москваныҗ Ломо-
носов аттыҗ күрүнө университетиниҗ
студентини М. Артемко ху-
ралга байырлыг чугаа чугаалаан-
нар.

Төрөн Коммунистг партияга,
оңд ленинчи Төп Комитединге ыңай
ымактылыны, өлүп чегиренгенин
болгаш кылгылар чок бердингенин
илереткен оларны өртүшкүлүгү өс-
тер чактылаанын турар.

Херэежен ажыл-ишчи, не-херэ-
ежен болгаш өлүп турар салга дуга-
йында мыныҗ чымыл сагыш са-
лымшыны илеретип турар чурт-
ка чурттаар болгаш ажылдаар аас-

кежиниҗ дугайын ораулар чуга-
лаалар. Бо айтырыга СЭКП-
ниҗ ХХI сьезиниҗ улуг кичээтг
салган саналдарга демдегелөө.
Партияныҗ сьезиниҗинде төлөөкчөө
коммунистг тургузушкунуҗ улуг
программаны күдөдиринге ботта-
рыны бүгү күштерин болгаш бил-
гилерин бөөринге бөлөңиниҗ дуга-
йын, бүгү делегейге тайбыны
быжылгаары дөмө демиселчилерини
бирги одурууларыга мурункуу хө-
вөр турарын патриоттар чугаалаан-
нар.

Фабфак үнүнү алаа-биле Мос-
кваның пионерлери залге килерип
келгенер. Анык ленинчилер шүдү-
тен тургустунган байыр-биле бүгү
нелерге болгаш убааларга байыр-
биле холбаштыр байыр чедирип, олар-
ны үлгөргө өлөдери, кончук эки
өрөгөдө, Төрөн чуртка кезеңде
ажылтыг болурун хүдөөдөдө.

Байырлыг хуралды кижигичи-
лери Совет Эвилелиниҗ Коммунистг
партияныҗ Төп Комитединге бай-
рыг чагалы улуг колдуртушкуну-
биле хүдөөп алган. Ила мынча деп
чугаалап турар:

«СЭКП-ниҗ ХХI сьезиниҗ баш
бурунгар улуг айтмышкынаарын
амыдралга боттандырында бот-
тарыны бүгү күжүлүгү, бил-
гилести болгаш энергияны бээр
бис деп Төрөн Коммунистг пар-
тияга, ленинчи Төп Комитетке Мос-
кваны херэеженнериң өмүзө-
ннден бүдүрүп тур бис».

Хурал соонда улуг концерт бол-
ган. Алаа уран-чүдүлүг мастерлери
киришкенер. (СЭТА).

Н. С. Хрущевтун Лейпцигке чоруп турганы

ЛЕЙПЦИГ. (СЭТА). Лейпцигге
чоразан СССР-ниҗ Министрлер
Чөвүдөлиниҗ Даргазы Н. С. Хрущев
март 7-ке өкүртүп аныктала-
рыны төлөөкчилери-биле ула-
рышкан. Хостуг немец аныкталар
эвилелиниҗ аны-бүрү организаци-
ларында, аныкталар бригадалары-
нда оодар, кыстар болгаш оон-
да өскөлөр ол ужуражымында
чедип келгенер. ГСНП

Культурлуг амыдыралдың деңгелин
бедидер дээш

Бүгү экижнлр шыдаар хирези-
биле ажылаар апаар үдө, херг-
ледин бүгү өргөжк чугула чүү-
ледин элбегинин, хирезинин

Колхозчу араттарнын культурлуг амыдыралын улам бедидер

Тес-Хем районунун колхозтары органгаз таласы-биле улам-на быжып, экономикалык дүргөн хөгжүп турар. Чок турган черлерде ам колхозчу суурлар калбарган. Бүдүрүлгенин, культура-амыдыралын туугулары колхозтарнын түгө төптеринде эвес, мал фермаларында, суур тураларында база калбарып бар.

Коммунисттик партиянын болгаш Совет чактагы улут сагыш салымчылыктын ачыгына районун колхозчулары кыска үенин ичинде 588 чуртталга бакчыларын алган, а ыраккы оларларда малчыларга 124 чуртталга бакчыларын кылып берген. Чыгыш 1958 чылда бешин чагайжыдыр кылдынткан 98 бакчылар ачылгалаа кирген.

Районун шүтү колхозтарнын төптеринде база чакым фермаларда тунар бакчылар, клуб болгаш кызы булунар, школа болгаш эмгекте салбырлары, магазин болгаш электер станциялары, кино болгаш радио ачылган турар. Эрткен чымын районун колхозтары чаз 3 иштерин, 1 уруглар садын туугун, күрүне хандырылганында 85 уруглар аказаттырын турар. Ленин атыг база «Чодураа» колхозтарды пекеринин быжырган хлевин чон мактан турар.

Колхозтарнын ажил-агымы быжып, экономикалык өскөн-биле колхозчу колхозчуларын мате-риал-культураг денемин база бедид турар. Бу дугайын чонун салымчылыктын, оларнын кул-турат негелдерин тодарай херекчелер турар. Эрткен чымын 1957 чылдын ичинде ыраккы хей азы 675 муң рубльдин бараанын саттыган. Ол ышкан 637 уаа болган кино көргүзүлгөни ичинде-биле 25 муң хире кижини хаара туткан.

Районун колхозтары ачылган адынан күш-хүн бүрүгүгө хамаарыштыр 1957 чылда 4 рубль төлөп турган, а эрткен чымын ол 5 рубль бедидер. «А-Эркин» колхозчулары күш-хүн бүрүгүгө хамаарыштыр 7 рубль алганнар. Ол ышкан өргө бүрүзү хуузуна саар пекертерин болурун чедип алырынга Ленин атыг база өскө-

даа колхозтар боттут хемтегин ап турар.

Колхозчу араттарнын чуртталга амыдыралын улам чагайжыдыр дегенде таласы-биле СЭКП обкомунун V пленумунун доктаалын боттандырынга эээн ажилдар чоруттуган. Ленин атыг колхозтун өртөндө сүт-бараан ферманын маңда чиккеке көргүзүп болур. Район ор-ганизацыйаларын шөф-биле кызыл булуң турар бакчынын туугун, дерип берген, малчыларын эээн каш бакчыларын чугайлашкан. Арыг-шевер, культуруг чуртталга дугайында таймыр бөсөлгөдөр калбарып турар. Амгы үдө колхозтарнын сүт-бараан фермаларында (3 кезек черде) тунар бакчылар туугулары өгөлдөн.

Улегалыг колхозчу суур, шевер-гин болгаш таарымчалыг чуртталга бакчыны дөш чарын районун колхозтарын калбарган. Бу чымын бистик колхозтарымыс 180 муң туубуңу, 150 тонна чугайын болгаш 40 муң саманын бүдүрер. Амгы кичээнгейн туугуна шынарын экижидеринче угаандырын турар.

Моон-биле калы бистик ажилымыс улаг чистер барын база минир херек. Ажылгалаа кирген чуртталга бакчыларын эээн өскөн кырыш, кызыл, печка чок, содаларын рамалары чактыс кат. Районда амга чедир 140 хире колхозчу өргөдөр чуртталга бакчылар-биле хандырылган. Ол ышкан стол, сандык, шкаф, бакчы иштинде өскө-даа херекселдерин бүдүрер ышка хоужулар турар. Моон сонгаар райулетпур комбиниздин ажилын экижидер чугула негеттин турар.

Балдыг-даа ажил-херекти кижилер, калбар кылып бүдүрер болгай. Бу таласы-биле кижилерге ажилын калбартыр, ылангыш печка кылып, бакчы шүтүктүрүлээр, алба быжыгар мергежилдин кижилерин өстүрүп өөрдөр. Колхозчу араттарнын культуруг амыдыралын дөш кичээнгей партия, совет организацыйаларын хүн бүр ажилын төвүгө турар ужурап.

О. ООЛАН,
Тес-Хем райукукомунун даргазы.

Агитколлективте

Бай-Тайга районун «Тиндэ» колхозта партия организацыйаында 16 агитаторлар составты агитколлектив РСФСР-нин Дзели Советинге болгаш чер-чер Советтеринге сонгулаларын белеткенин үеинде эээн ажилдарын чоруткан. Агитаторларын ыраккы фермаларды, оларларда малчыларга, колхоз төвүндө колхозчуларын бакчыларынга быжыгылаан. Олар колхозчуларын бакчыларынга негеле са-мында 2 катап барып, СЭКП-нин XXI съездинин, СЭКП ТК-нын декабрь Пленумунун материалдарын болгаш өскө-даа материалдарын колхозчуларга таймырлап турганнар.

Сонгулалар үеинде партия ор-

ганизацыйа агитаторларын семина-рин 2 уаа, чөвүдө хуралдарын 3 уаа эрттирип, оларнын ажилын дуржулга солчушкунун кылып турган. Фермаларга, бригадаларга болгаш колхоз төвүгө 7 уаа лекцияларын номчаан.

Агитаторлар Бичкедей, Малдыр, Коларбаа, Адыг, Дыгала олар колхозчулар ортузунга беседаларын солун кылдыр чорудуп туралар.

РСФСР-нин Дзели Советинге болгаш чер-чер Советтеринге сонгулалар эрткен сонда колхоз төвүндө агитпунктун доктаамал ажилдар кылдыр өдө дерип, эрти дозуннар-ын, плакаттарын чазытып солзан.

И. НУНДАН.

хүнү болгаш оң кыска ажил негеле ССРЭ-ге бар болур. Коммунизм үеинде «бүдүрүкү күштерин хөгжүлдөм эң дүгөн бурунгаар-лап чоруту, ычкан бүдүрүлгө бүгү кижилерин байлакшымы кылдыр санаттыгын турга-даа, бүгү кижилерин хостуг шыгы мынчымеке көвүдөр» деп, К. Маркс баш бурунгаар көрүп чугаалаан.

II. Коммунизмге шилчигенин чорудулазы — ол дээрте нияттелед анги таласы-биле бүгү ыггаларын арлын чилеринин чорудула-лыр. Бу улуг үдөдөн нарын айтырыгын, бирезде, хоорай биле бедидер аразында боттут ыггалды ажил тилээринин орту-биле, ийде, угаан ажилы-биле күш-ажылдын аразында боттут ыггалды ажил тилээринин орту-биле шилтирээр.

Хоорай биле бедидер аразында боттут ыггалды ажил тилээрин хамыктын мурунча социалисттик көдө ажил-агынын бүтү алырларын бүрүн механизастарын хандырап ужуруг улестирген улам ийлай шыкын хөгжүлдөргө үндөдөттинген чоруттунар алаар. Бу нарын айтырыгын шилтирээрини социалисттик хоорай болгаш баш-лайгы жөлчөдө ажилын анги кол-жүдө ойнаар.

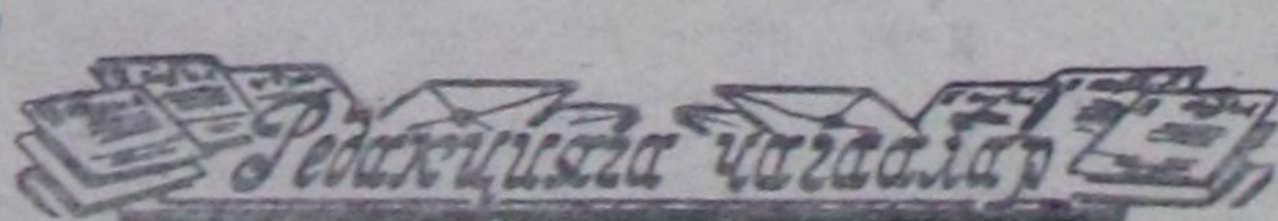
Коммунист партия көдөдөн социалисттик хөгжүлдөргө тодаргай програмказын ачылган кылган болгаш оң өргөдөм оруктарын тодараткан. Бөдөдө коммунисттик тургузушкун колхоз тургузуш улам ийлай хөгжүлдөргө болгаш быжыдарынын, советтарын быжы-дарынын болгаш хөгжүлдөргөн шү-

гуму-биле чоруттунар. Колхозтар-га ниятлештирген күш-ажылдын дыка өвүдөдө, колхоз бүдүрүлгө-зин улам хөгжүлдөргө болгаш колхоз-кооператив өнчүзүп бүгү улустун өнчүзү-биле чоруту чогуушканынын экономикаг үндөмүн болуп турар хуваашка фонд-дарын чайгылыш чок өвүдөдө боттандырып чоруттунар.

Экономика таласы-биле ажилыг нияттелед бүдүрүлгө чайгылыш чок өвөр болгаш хөгжүр. Бу бүдүрүлгө хөгжүлдөргө хире-теринин дугаар нияти ажил-агынын күсөл-биле колхозчуларын херекеленин улам улау-биле хандырын турар алаар, а колхозчуларын амы-хуузуна биче продукттуг дузалаа ажил-агы чоруту дүр.

Колхоз өнчүзүп бүтү улустун өнчүзүп денеминге чедир көдүрер колхозтар аразынын бүдүрүлгө харылааларын, калбартын көрүп турар. Ол чорук электер станцияларын, суггарыла ка-наларын, көдө ажил-агы про-дукциянын ачылган кылар, туугу материалдарын бүдүрү бүдүрүлгө-лөри, оруктар туларын калы кыларын аргам-биле чорудар.

Социалист көдөдөн электеридерин, бүдүрүлгө комбиниздин механизастарын хөгжүдөр, көдө ажил-агынын ажилдачыларын мергежилдин өвүдөдө болза бүдүрүлгө колхозчу чөкөк-херекселдерин күрүдөдөн, бүтү улустун чөкөк-херекселдерин улам-на

Харылзаа ажилында четпестерни чайладыр

«Элегес» совхозтун ажилын, албап-хаакчылары болгаш малчы-нары бо чыгыш парзала чагылда-зынга организацыг киржи, дыка хей солун, журналдарын чактыс-наар. Чагылдарын ээлеринге чо-гуур үенинде чедирер согула-биле почта-оннарын ажилын экижидеринче сохотуп дирекцияны, көдө Совет кичээнгей салып, бригадаларга, чурттакчыларга чагыда чедирерин библиотекка эргелекчи Луковаа даяска.

Солун, журналдарын библиотеккадан чагылчылар боттарын кээп ап

турар дугайында Лукова чарлаа алып алган, чонун чагылдарын чедирер бербей турар. Малчылар Шокан-оол, Чүлүм-оол, Балмын-оол, Элегес суурун чурттакчызы Балы-Саган олар чагылдарын албайн туралар.

Суурда чурттакчыларга, малчы-нарга чагылдан чогур үенинде чедирер айтырыгын Танды район-нун харылзаа конторазы, Элегес көдө Совет сагыш салыр үе кел-ген.

А. ЯНДА.

Столовая ажилын экижидер

Тес-Хем райоонун Самагалдай суурда столоваянын ажилын эки-жидеринче угаанган хемчелерин албайн келген. Столовая директору эш Петров болурун ажилын экижидер, кызыл ажилдарын орун-га, столовага оң азырлар турары сөөлү үе көвүдөн. Самагалдай столоваянын ажилын экижидеринче угаанган тодарай хемчелерин райпо баштаар черинден ап чорудары эргелек чугула.

Б. КУЖУГЕТ.

Спорт ажилы утундурган

Бин-Хем районда «Партиянын XX съездин» колхозта спортка ыныз-шылдыг колхозчулар болгаш бакчы-инженерининг төлөкөлчөдөр өвөс. Мичалажок оларнын ортузунда спортчу-массалыг ажил-дар чорувайн турар. 1958 чылдын дүргүзүндө колхозка күш-культура

таласы-биле кандыг-даа маргылаа-лар чоруттунар. ВЛКСМ-нин Бин-Хем райком база райукуком-нун күш-культура болгаш спорт кылдын бистик колхозка күш-культураны массалыг ажилын чорударын утуп турар.

М. МААДЫ.

ПАРЛАТТЫНМААН ЧАГАЛААРНЫН ИЗИ-БИЛЕ

Чон-Хемкчи районун «Комму-низмге орук» колхозунун Хорунгун-Кежиг суурунда көдө магазини херекеленин эргелек чугула бараан-нары-биле хандырап турарын дугайында О. Дукун-оол редакция-га чага бижээн. Редакция райпога медегал.

Райпо баштаар черинин даргазы Горшювтуг биске дынчаккы бол-за, көдө магазиннеке бараанын үүктөдөшкөн чокка октап турар түскай транспортту райпо тур-гускан.

Уран холдар

Сут-Хол районун Хер-Тайга чеди чыл школасында даярныла болгаш уруглар язы-бүр чөвөдөр даярарында, артымында өөренип туралар. Оң уругучузу башкы О. Ондар.
Чурукта: даярныла болгаш уруглар кижилерин (солгай тала-зында) Ошук-Савар, Шуря, Мырмынаа, Тамара олар кичээлдө. Болгаш уругучузу О. Ондар (оң талазында).
Фото А. ХЕРТЕКИН.

каттыжарында, бир яныз хоужа-рында чедирер, мынчага көдө ажил-агынын күш-ажылдык болза индустриалдыг күш-ажылдык бир аныз хевир болуп чоруту хуулар.

Хоорай биле бедидер аразында боттут ыггалды ажил тилээринин чорудулазы колхоз-кооператив өнчүзүп кызыгарынын түнеленин эвөс, харын ону хөгжүлдөргө, ниятлештиргенин денемин бедидеринин ору-биле чоруттунар.

Колхоз-кооператив өнчүзүп күрүне өнчүзү-биле чактыс бүтү улустун өнчүзү болуп хоужу катты-жары — ол дээрте алаа бир болуп организа-ажил-агы хемчег эвөс, харын ханы социалдыг нарын ай-тырыгын шилтирээр оң болур, ол айтырыг болза хоорай биле бедидер аразында боттут ыггалды ажил тилээринин айтырым болур. Бу социалдыг айтырыгын шилтирээр чорук бистик чуртувуста анги таласы-биле ыггалдарын до-ру арлын чилеринин экономикаг үндөмүн болу бөр.

Колхоз биле совет бүдүрүлгө-нин шилтирелгэ көдүрүлгө үндөмүн, совет көдө болза амгы үедег коммунал болгаш культу-ра амырал хандырылганынын бүтү чедирерин ажилдагынын тур-лар чагайжыдыр туттунар хоорай хевирин чурттакчылар чедир болуп хуула бөр.

Көдөдөн бүдүрүкү күштерин хөгжүлдөргө хамыктын мурунча көдө ажил-агыг протукцияны бүдүреринин шыгыг көдүрүлгө-нүдөн бедидер. Чеди чылдын төн-чүдө ССРЭ-ге тараанын нияти чылдызы 10—11 миллиард руб-болур, хөдөдөн, чигер саклазын,

ленну, ногааларын кат-химистерин бүдүрер дыка көвүдөр, эт бүдүрүлгө ийи хузаа, сүтүг—1,7—1,8 көвүдөр.

Коммунист ниятлештин тургу-зушкуну өскө улуг социалдыг ай-тырыгын: угаан ажилы-биле күш-ажылдык аразында боттут ыггалды ажил эрттерин база баш бурунгаар көрүп турар.

Социалист ниятлештин тургу-зугаа-биле холбаштыр угаан ажилы-биле күш-ажылдын аразында улураланышкы чорук бисте уутта-тыгана. Ам совет улустун мурунда угаан ажилы-биле күш-ажылдын аразында боттут ыггалды ажил тилээринин тургузугунаа болгаш ССРЭ-ге уаа өөрдөдөргө систем-мазын угаан ийай сайырларын-нын таласы-биле партиянын болгаш чактагы ажилдап чогааткан про-граммазы улуг ужу-дузалай. СЭКП ТК-нын болгаш ССРЭ-нин Минист-дер Чөвүлгенин теистерин чугаа-лыш турла, ол программаны бүтү совет улус чүгүлдөп көргөн бол-гаш ССРЭ-нин Дзели Советинин өскөдөдө хойлу кылдыр хузаа адыгана.

Социализм тургузарынын бол-гаш хөгжүлдөргө херекте, комму-низм дөш демиселте, коммунист кижини кижинин хевирлеринге улустун мадырдыг күш-ажыл-ын шилтирелгэ ролуна дугай-ында марксизм-ленинизмдин өө-ринин шынынын коммунизм тургузу турар совет кижилерин амыралы болгаш ажил-чоруду-лаа бадыткап турар. Бирги суб-

Экономиканын болгаш культураның хөгжүлдөзінге бюджеттин ролу

Тыва улустун ажилымынга төөгүлүг болушкунун 15 чыл бол-ган оң чылдын областтыг ажил-чы чоннары байырлап эрттирерлер. 1944 чылдын октябрыда Тыва Рос-сия Федерациянын автономунт облазы кылдыр Совет Эвилелинин составыга кирип, ССРЭ-нин акы-дунга өг-бүдөдөдө база бир ден эргелиг кечигип апарган.

Бо кыска хуусаанын дүргүзүндө бистик облазымыс тынчтыкка кылдыр эскерилген. Бо үенин дүргүзүндө областтын политиктиг бол-гаш культуруг амыдыралында бо-за экономикага улуг эскер-лишкенин болган. Тыванын соци-алисттик чурттагыларында болгаш эскерлишкенинде чыл-чылда өтүп турар бюджет улуг ролду ой-нап турар.

1945 чылда калжы Тыва Совет Эвилелине каттыжып турган үеде областтын бюджетин 53 млн. рубль турганында 1959 чылда 225 млн. рубль четкен болгаш бо үенин дүргүзүндө барык 5 катап өскөн. Область бюджетинин чайгылыш чөк өвүдөдө шаанда хоужадагы чоруду-ларын амыдырал-чурттагы-зын экижидеринче угаанган ленин-чи национал политикагын тодар-гай херечин болур.

Көдө ажил-агыг продуктуларын бүдүрүлгө көвүдөдөр дугай-ында партия болгаш чактагы сал-ган согулазын күсөдөдөргө обла-стын ажилчы чоннары боттарынын төлөтүп салышынын кирип тур-алар. Областын ажил-инженерин эрткен чымын байлаа дүргүзү ө-ртүп, эт, сүт, дүк болгаш өскө-даа продуктуларын бүдүрүлгө көвүдөдөдөр. Колхозтарын ак-ша оругазы 1957 чылда турганын-дан 1,5 катап өскөн, хуваашка фондуга 40 млн. рубльин немей кирген. Оң-биле херекелештир кол-хозчуларын күш-ажылдын төлө-вири өзүп турар.

Көдө ажил-агынын хоужадагы чоруду улустарга таласы-биле пар-тия болгаш чактагы ап чоруткан хемчелеринин түнеленин областтын 20 ажил колхозтарын көдө ажил-

агынын күштүг чөкөк-херексел-дерин салып алганнар.

Бүш-ажылчы араттарын сууржуа амыдыралче шилчидеринге, көдө ажил-агынын социалисттик чаз-рытанын хандырагында болгаш алаа чаз техниканы калбаа-биле шилчидерип алырынга сан-кредит системанын ролу улуг. Сан-кредит системанын дамчыгыр колхоз-тарга чурттагы бакчылары, бүдү-рүлгө туугулары кылдырыга болгаш уксалыг малдыр салып алырынга база өскө-даа херекелдерге ажил-заары-биле улау, кыска хуусаанын чөвүлгөдөр тымыс турар. Күрүне чөвүлгөдөр дуузы-биле он чылдын дүргүзүндө областтын колхозтары колхозчу араттарга 12 муң ажит чуртталга бакчыларын туугу бер-ген.

Область социал-культура хемчел-лерин, ылангыш калып калгалады болгаш улус өөрдөдөргө хөгжү-дөргө бижет улуг ролду ойнап турар. Бижикти билбес болгаш биче билер чорутуу уугуларын таласы-биле чогур хемчелерин алганынын түнеленин область бүтү-нүн ичинде өөрдөдөдөдөр 1949 чылда долгуз-биле шилтир-гөдө, 1951 чылдан өгөдө чеди чыл өөрдөдөдөдөр шилтирер арганы берген, а Кызыл хоорайда бүтү-нүн ичинин ортумак өөрдөдөдөдөр дөш демисел чоруп турар.

15 чылдарын дүргүзүндө Тыва-да школарын саны 11 катап өскөн, өөреникчилерин саны 8,5 муң турганында 32,4 муң ажил кизи четкен. Областын школа-рында интернаттарда колхозчу араттарын 8 муң хире уругларын күрүдөдө халас хандырыламыз өөрдөдөдөр туралар. Ийдыг интернат-тарга күрүне чыл бүрдө 30 млн. ажит рубль чарыгдал турар.

Тус-тус профессионалынын дөдө болгаш ортумак өөрдөдөдөр чөвүл-гөдө, культура-амыдыралын өскө-даа албан черлерин чеккиниг калбарганы Тыванын национал хе-лирлэг, социалисттик ула-шына-лыг культуразынын шыкын хөг-жүлдөдө көргүзүп турар. Культу-ра, чарыдышынын херекте

15 чылдарын дүргүзүндө 900 млн. ажит рубль чарыгдалгана.

Калып калгалаа херекте обла-стын бюджетинден өвөс эвөс түп чарыгдалгынын турар. Амгы үеде область 148 өмкөдө чедир ажил-дап турар, оон ангыда негелдөдө халдырыг азырлар-биле демисел эээн каш станциялар болгаш тускайжыгын диспансерлер бисте бар. Область ниятлеш-биле 240 ажит экилер ачылган турар-лар. Областын ажилчы чоннары-нын калып калгаламыга хамза-рыштыр бюджеттен чарыг херек-чилер чыл бүрдө көвүдөп турар.

Капитал тууга, хоорайларын болгаш суурларын чагайжыдыла херекте область бюджетинден өвөс эвөс хуузу оонажып турар. Бүдү-рүлгө чөвүлгөдөр саарыла херек-чилерин ол хөргөдөдөдө калы ажил-агыны ачылган келгенни ачыгында область үстүрүлгө дая-раламын, ажил-агы, алы-кеш, ийи ачылган кылдыр адырлар улам көдөдө болгаш бисте ховар ме-таллар болгаш дүгү тымыжын амыралы тынчтып келген.

Областын капитал туугада саз-дылган хей түнүг хөргөдөдө көдө ажил-агыг машиналарын септелге-механика заводу, эт ком-бинаты, бус-биле ажилдар элек-тростанция, хаб завод, хоорайнын сүт дамчыгылазы дөш ышкан улуг туугуларын кылды арганы берген. Бус күжү-биле ажилдар электростанция бүрүзү-биле доос-тура оң күжү чылда 11 муң ки-ловоат бедид.

Бистик партиянын XXI съез-динде хузаа алган чеди чыл планын хуусаа бетинде күсөдө дөш областтын ажилчы чоннары кызылжык демисел туралар. Чеди чыл планынын хуусаа бетинде күсөдөдөдөр болгаш обла-стын улус ажил-агынын моон сонгаарын хөгжүлдөргө хандыра-рынга чыл бүрдө өзүп турар бюд-жет улуг ролду ойнаар.

Н. ИШУНИН,

Кызыл хооруккомунун сак-кидиринин эргелекчи.

Ажилчыларнын негелдөзүн хандыра

«Элегес» совхозтун үшкү ферма-зы бар. Инда совхозтун 300 хире ажилчыларын 6000 ажит баш ма-ды азырлар турар. Ажилчыларын культуруг негелдерин хандыра дугайында совхозтун партия органи-зацыйа база дирекция чери са-гыш салбайн турар. 1958 чылдын август айдан бөр бо үе чедир ферманын ажилчыларын орту-зунга лекция болгаш илеткелдер болбаан, солун тарадылазын чөк-пес организастан түнеленин ажилчыларын солуннары, жур-налдары суурнуң радио станция-зында чыгып берген чыдар. Ийла-гын онгалаа, Берт-Дыгала, Кулу-зунда база өскө-даа черлерде мал-чылар боттарынын солуннарын албайн келген.

— Агитаторлар-даа келбес, со-лун-даа номчува, мынчага делег-ей байдалын дугайында айты-рыларын эки билбейн турар бис. Лекцияларын, илеткелдерин дын-наарын кончук күзөдөр бис — деп, Седин-оол, Чүлүм Дуваат болгаш өскө-даа хойжулар чугаалап турар.

Совхозтун инда малчыларын хей кезип совхоз директору эш Берсеневи болгаш партия органи-зацыйын секретары эш Бидега-евти танымас болуп турар. Олар-нын каймы-даа малчыларга ба-рып көрбөс. Директор эш Берсене-каан ферманын төвүгө барганда малчыларын амыралын болгаш ажилын сонугурап көрбөй келген.

Раббота хамаарып турар суурда бир магына бар. Оң эргелекчи ай санында солчур болгаш мында барааннар, продукт аймаа эвөс.

Ферманын төвүндө көдө клуб культураның олаа болуп шыдавайн турар, чамдык Доржу ышкан ки-жилер клубтуң өт-херекеленин үрөш турла көдө Советтин даргазы эш Полев, комсомол организацыйын секретары эш Дукун-оол олар кан-дыг-даа хемчег алаан.

«Элегес» совхозтун бо ферма-зында ажилчылар ортузунга масса-политиктиг ажилды күштедирер партия организацыйанын негет-тинип турар.

М. ОЮН.

ботниктерин дуржулазын түнел-енин, 1919 чылдын декабрь 20-дүргөдө ийи Москвагын нияти хоорай конференцияныга улуг Ленин мынча дөс: «Социализм бол-за капиталисттерин дузаламчы чокка ажилдазын, ажилчы чон-нарын организацыг маңайынын, мурунчын кезининг таланын шыгыгын үчөт, контрол болгаш хайлаарал турла нияттин күш-ажылды баш бурунгаар көрүп турар; оң-биле калы күш-ажылдын хемчээл-даа, оң төлөдөдө-даа то-дараттыгын турар ужуруг... Хей-ниги хузаагелерин албайн турар тускай аппараттары чокка үтүе-диринче кижилер чактыга берген турар, нияттин ажилында төлө-вир чок ажилдары бүтү-нүн бо-лушкун апарган турар ийдыг ко-рум-чурумун бистер коммунал деп алаар бис» (Чог., т. 30, арын 260—261).

Коммунист кижинин бүтү

